

Bildande av Trollvasslans naturreservat i Älvdalens kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 2, som naturreservat. Området omfattar ca 219 ha och består av sjö och vattendrag med värdefull fauna samt omgivande äldre skog och myr. Reservatets slutliga gränser utmärks i fält.

Länsstyrelsen fastställer samtidigt skötselplanen, enligt bilaga 4, med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken. Naturvårdsförvaltare ska vara Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Trollvasslan
Kommun	Älvdalen
Län	Dalarna
NVR id	2041140
Natura 2000-beteckning	SE0620017
Församling/socken	Särna
Naturgeografisk region	33g. Förfjällsregion med huvudsakligen nordligt boreal vegetation. Dalarnas och Härjedalens näringsfattiga område
Fastigheter	Särna-Idre Besparingsskog 1:40 Heden S:18
Lantmäteriärende	W 081833
Areal	Total areal: 219,3 ha Landareal: 196,4 ha Produktiv skogsmark: 105,0 ha

Syfte med naturreservatet

Bevara biologisk mångfald

Huvudsyftet med naturreservatet är att bevara vattendraget Trollvasslan, dess hydrologi, växt- och djurliv för fri utveckling. Förekommande ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras och utvecklas genom intern dynamik och andra naturliga processer.

Tillgodose behov av områden för friluftslivet

Inom ramen för syftet ska naturreservatet även stödja allmänhetens möjligheter till friluftsliv och naturupplevelser längs ett vackert och, särskilt för fiskebaserat friluftsliv, värdefullt sjö- och vattendragssystem. Lämpliga åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv. Möjlighet till vetenskaplig forskning ges.

Skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter

De livsmiljöer och arter enligt det så kallade art- och habitatdirektivet 92/43/EEG som förekommer i det befintliga Natura 2000-området Trollvasslan ska skyddas och gynnsam bevarandestatus upprätthållas. Förekomsterna av rödlistade arter ska bevaras i livskraftiga bestånd.

Syftet ska nås genom:

Föreskrifter för området

- Vattensystemet bevaras genom föreskrifter som förhindrar sådan påverkan som kan skada ekosystemet och dess arter.
- Skogen undantas från skogsbruksåtgärder och annan påverkan som kan påverka naturvärdena.
- Våtmarkerna skyddas från påverkan.

Skötselåtgärder i enlighet med skötselplan

- Skötselåtgärder vidtas om nödvändigt för att gynna vattensystemets värden.
- Anläggningar till nytta för tillgängligheten iordningställs och underhålls.
- Information över området tas fram som besökande ska finna vid området och på Länsstyrelsens websida.

Skäl för beslut

Prioriterade bevarandevärden

Biologiska värden

De biologiska bevarandevärdena är prioriterade och särskilt de som är knutna till vattendragets hydrologi, växt- och djurliv. Det främsta syftet med naturreservatet är att värna flodpärlmusslan som här har en av Dalarnas rikaste förekomster.

Friluftsliv

Trollvasslan är lättillgänglig tack vare läget intill landsvägen mellan Särna och Mörkret. Fisket är populärt, främst i Nördre Trollsjön.

Natura 2000

Trollvasslan är utpekad som särskilt bevarandeområde i det internationella Natura 2000-nätverket. Syftet med Natura 2000-området SE620017 Trollvasslan är att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för följande naturtyper och arter:

- Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor (kod 3260)
- Västlig taiga (kod 9010)
- Flodpärlmussla (kod 1029)

Miljömål

Detta beslut om att skydda Trollvasslans naturreservat bidrar till att uppfylla miljömålen Levande sjöar och vattendrag, Levande skogar, Myllrande våtmarker och Ett rikt växt- och djurliv.

Motiv för bildande av naturreservat**Skyddsform**

Det främsta hotet mot områdets naturvärden är skogsbruk och annan verksamhet eller exploatering i Trollvasslans närhet som kan påverka vattendraget negativt.

Områdets naturvärden är sådana att de kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov tillgodoses bäst genom bildande av naturreservat.

Beslutet följer de riktlinjer som gäller för Länsstyrelsens prioritering av områdesskydd.

Avvägning mellan allmänna och enskilda intressen

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 kap. miljöbalken.

Planeringsbakgrund

Trollvasslan är utpekad som särskilt skyddat område enligt 7 kap 27§ miljöbalken, så kallat Natura 2000-område. Trollvasslan ingår i Länsstyrelsens Naturvårdsprogram som område av klass I, "högsta värde". Området i dess helhet är av riksintresse som skyddat vattendrag enligt 4 kap. 6 § miljöbalken. Själva Trollvasslan är av riksintresse för naturvärden enligt miljöbalken 3 kap. 6 §.

Ett skydd av Trollvasslan strider inte mot kommunens översiktsplan.

Reservatsföreskrifter

För att säkerställa syftet med reservatet förordnar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter ska gälla. Föreskrifterna gäller utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med reservatet och som framgår av föreskrifterna under B nedan. Detsamma gäller för uppföljning av bevarandemål och åtgärder. Vidare ska föreskrifterna heller inte utgöra hinder för normalt underhåll av de vägar och ledningar/ledningsgator som syns på beslutskartan, bilaga 2. I normalt underhåll av väg ingår att 2 meter av området bakom baksläntens krön (med bakslänt menas vägdikets ytterslänt) får röjas och tas i anspråk för utbanade slänt- och dikesmassor.

A Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

I naturreservatet är det förbjudet att:

1. anordna upplag, gräva, schakta, vaska, dika, dämna, förorena och grumla eller på något sätt skada mark eller vatten,
2. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, mast eller annan anläggning,
3. gödsla, återföra aska eller använda bekämpningsmedel,
4. avverka skog och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta och ta bort dött träd eller vindfälle, med följande undantag:
  - Inom fastigheten Heden S:18 får uttag av virke samt återställande av traditionell slättermark till brukningsbart tillstånd ske efter anmälan till Länsstyrelsen,
5. framföra motordrivet fordon på barmark i terrängen med följande undantag:
  - Utan att passera Trollvasslan transportera ut älg, björn, större hjortvilt eller vildsvin med fordon som inte ger skador på mark eller vegetation,
  - För tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärenden. Insatsen ska omgående anmälas till Länsstyrelsen,
  - För färd i samband med avverkning längs den traktorväg som angör ”vägbågen” vid Trollvasslan strax väster om vägtrumman ovan väg 1056, se beslutskarta, bilaga 2,
6. plantera in växter och djur,
7. utan Länsstyrelsens tillstånd:
  - sprida kalk,
  - anlägga en bro över Trollvasslan sydöst om Uggelvägsändan.

B Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. utmärkning av reservatet, uppsättning av informationstavlor samt anläggning och underhåll av anläggningar för friluftslivets behov i enlighet med karta, bilaga 3.
2. skötsel och restaurering genom avverkning av contortabestånd, samt eventuell återställning av hydrologin på myrslog, inom områden som framgår av karta, bilaga 3.
3. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och reservatets syfte.

C Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Föreskrifterna under punkten C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte utnyttjar sin rätt att bruka fastigheten

I naturreservatet är det förbjudet att:

1. skada växande eller döda – stående eller omkullfallna – träd, stubbar och buskar,
2. framföra motordrivet fordon på barmark i terrängen.

Utan Länsstyrelsens tillstånd:

3. gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar eller samla in djur (t.ex. insekter)

Motiv till och förtydliganden av föreskrifter

A. I *punkterna A1 – A7, C1 – C3* förbjuds sådana aktiviteter som kan störa den naturliga utvecklingen hos vegetationstyper samt vattendragens och naturskogens växter och djur.

I *punkt A1 – A3* förbjuds åtgärder som kan skada den känsliga fysiska miljön och inte minst hydrologin som är grunden för det särpräglade vattenlevande växt- och djurlivets karaktär. Normalt underhåll av befintliga vägar och ledningar är dock undantaget, men bör ske först efter samråd med Länsstyrelsen. Jakten regleras inte i föreskrifterna eftersom den bedöms kunna bedrivas utan att skada reservatets naturvärden. Dock får jakten bedrivas utan att fasta pass anläggs eller röjs eftersom detta står i strid med föreskrifterna A2 och A4. Saltstenar kan placeras ut, men i så fall på fast mark utan risk för påverkan på våtmarkerna. Sker utplacering vintertid kan snöskoter användas, på barmark måste saltstenarna bäras ut.

I *punkt A4* förbjuds alla former av avverkningar och skogsskötselåtgärder, vilket är en förutsättning för att områdets värden ska bibehållas. Denna föreskrift innebär att bestämmelserna i skogsvårdslagen och Skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog ej ska gälla inom naturreservatet. Uppkommer insektskadorna på skog i anslutning till naturreservatet som en följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom reservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

Undantaget för myrslögsfastigheterna Heden S:18 betyder att det är möjligt att dels göra uttag av virke efter anmälan till Länsstyrelsen samt att det är möjligt att återuppta traditionellt slätterbruk på fastigheterna efter restaurering. Särskild hänsyn ska dock tas till vattendraget och den värdefulla förekomsten av ringlav.

Föreskrifterna utgör vidare inte hinder för att bedriva sådan betesdrift i reservatet som följer av traditionellt brukande av fåbodarna i området.

I *punkt A5* och *C2* förbjuds med vissa undantag framförande av motordrivet fordon i terrängen på barmark. Detta är i huvudsak även förbudet enligt terrängkörningslagen, men förtydligas genom denna föreskrift. Föreskriften syftar till att minimera skador på den känsliga vegetationen. Begreppet ”skador”, som nämns i undantaget för uttransport av vilt, ska i detta sammanhang inte tolkas så strikt som ”märken”. Eventuella spår måste dock alltid kunna växa igen under en vegetationssäsong.

Snöskoterkörning regleras inte i föreskriften då omfattningen av den körning som idag sker bedöms vara så ringa att ett förbud inte är motiverat i området.

Punkt A6 förbjuder inplantering av växter och djur. I naturreservatet gäller detta i praktiken främst inplantering av fisk. Sådan inplantering kan utgöra en risk för flodpärlmusslans gynnsamma bevarandestatus i och med risken för smittspridning eller oönskade förändringar i fiskbeståndets artsammansättning. Däremot bedöms inte fisket i nuvarande omfattning påverka öringbestånden och därmed flodpärlmusslan nämnvärt, varför inga restriktioner i fiskets utövande föreslås. Det bör även erinras om att åtgärder som kan påverka ett Natura 2000-område negativt inte får utföras, varken inom eller utanför området, varför frågan om utsättning kan komma att prövas enligt annan lagstiftning.

Föreskriften A1 och *A5* innebär inte hinder för att använda den vägbåge som ansluter till allmän väg där Trollvasslan passeras (se bilaga 2) för virkesupplägg, eller för skötsel av denna på samma sätt som andra skogsbilvägar medges skötas. Vid nyttjande för virkesupplägg ska noga beaktas att inget lakvatten från vältorna når ån.

Föreskrift *A7* medger att en bro över Trollvasslan får anläggas på lämplig plats sydost om Uggelvägsänden för att underlätta vid uttransport av älg. Utformning och val av plats för bron ska bestämmas i samråd med länsstyrelsen. Skälet till att en sådan bro kan medges är att den bör kunna anläggas utan att någon påverkan på vattendraget sker och att den är av väsentligt intresse för berört jaktlag.

Punkterna B 1 – B 3 medger att vissa åtgärder får vidtas i reservatet. Länsstyrelsen bedömer att nyttan med dessa åtgärder är avsevärd. De delar som är i restaureringsbehov kan kräva åtgärder för att höga naturvärden ska uppnås. Skötsel genom avverkning av contortatall är nödvändig för att återskapa vissa naturvärden. Information om reservatet samt anläggningar för friluftslivet bedöms idag ofta som högst angeläget för att tillmötesgå det rörliga friluftslivet. Forskning och uppföljning ingår som en naturlig del i reservat av denna karaktär. Detta innefattar även uppskattning av musselpopulationen samt provfiske eller elfiske för att följa fiskstammarnas utveckling.

Punkterna under C inskränker allmänhetens nyttjande av området

C1. Skogens träd är grunden för reservatets värde och får inte skadas. Matsvamp och bär får givetvis plockas i reservatet.

C2. Fordonstrafik utanför väg skulle utgöra en allvarlig störning, medföra slitageskador och riskera att påverka områdets känsliga hydrologi.

C3. Förekomsten av ett flertal värdefulla, ofta rödlistade, organismer motiverar skydd mot sådan plockning och insamling som kan inverka menligt på berörda populationer. Det är dock angeläget att undersökningar och insamlingar som förbättrar kunskapen om reservatets organismvärld kan ske. Normalt bör sådana undersökningar kunna medges under förutsättning att de har ett allmänt intresse, att undersökningsmetoden inte orsakar bestående skada och att resultaten tillgängliggörs.

Ärendets handläggning

Trollvasslan och dess bestånd av flodpärlmussla är känt av lokalbefolkningen sedan länge, och uppmärksammades 1986 av Eva Grundelius i samband med att en inventering av arten genomfördes i länet. Trollvasslans flodpärlmusslor visade sig ha en god föryngning, vilket gjorde att beståndet kom att klassas bland de allra värdefullaste i länet. Detta fick till följd att vattendraget fick högsta skyddsvärde i länets Naturvårdsprogram (1988) och bedömdes vara av riksintresse för naturvården. Områdets värde för flodpärlmusslan gjorde att det föreslogs till och numera ingår i EU:s nätverk av skyddad natur, Natura 2000.

Staten förvärvade 2008 Trollvasslan genom ett markbyte där Särna-Idre Besparingsskog erhöll bytesmark från Sveaskog vid Fulufjäll.

Vid remissen har **Älvdalens kommun** svarat att ”inga ytterligare inskränkningar görs i röding- och öringutsättningen i Norra Trollsjön”. Även **Särna-Idre Fiskevårdsområdesförening** tar i sitt yttrande främst upp frågan om utplantering av fisk i Nördre Trollsjön och hur detta kan påverka ekosystemet nedströms. Eftersom den frågan inte behandlas i reservatsbeslutet har skrivelserna inte föranlett några ändringar.

Havs- och Vattenmyndigheten tillstyrker förslaget och pekar särskilt på värdet av ett välmående musselbestånd och en lokal öringpopulation för musslornas reproduktion.

Mörkrets jaktlag påpekar att den bro som är avsedd att anläggas där poststigen passerar Trollvasslan bör anpassas för uttransport av älg. Man önskar även en bro sydöst om Uggelvägens ände. Det förstnämnda har tillgodosetts i skötselplanen, medan en bro söder om landsvägen inte fyller något allmänt intresse. Frågan om en sådan bro får väckas som ett tillståndssärende och en eventuell bro bekostas av jaktlaget. Ett eventuellt tillstånd förutsätter att ingen påverkan på vattendraget sker.

Naturvårdsverket har pekat på vissa otydligheter i skötselplanen. Dessa har åtgärdats. Förslaget om naturvårdsbränning har tagits bort efter påpekande att näringsläckage kan utgöra en risk för musselbeståndet.

Tjern Inga Wall anser att området har ett så stort kulturhistoriskt intresse att detta bör framhållas under avsnittet prioriterade bevarandevärden. Länsstyrelsen anser dock att kulturspären i området är de för trakten typiska och inte av sådant värde att de bör

prioriteras. Detta innebär inte att reservatet inte lämnar utrymme för framhållande och skötsel av de äldre kulturspår. För övrigt lämnas rikligt med synpunkter på skötselplanens beskrivning av och skötselförslag för de kulturhistoriska spår. Dessa synpunkter har i stort sett arbetats in i skötselplanen med undantag för ett önskemål att lägga till ett skötselområde i skötselplanen som skulle behandla den forna markanvändningen med dess slättermarker, betesmarker och fäboddrift.

Länsstyrelsen menar dock att huvudsyftet med reservatet är att skydda flodpärlmusslan och dess livsmiljö. Bevarandet av kulturspår är av underordnat intresse och inte särskilt prioriterat. Reservatet innebär dock inget hinder för privata initiativ att återuppta traditionellt brukande.

Trafikverket och **Sveriges Geologiska Undersökning** har inga synpunkter på förslaget.

Jägareförbundet Dalarna tillstyrker reservatsbildandet i och med att inga nämnvärda jaktliga förbehåll föreslås.

Upplysningar

Dispens från föreskrifter mm

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet. I och med områdets status som Natura 2000 gäller dock särskilda bestämmelser för tillstånd enligt 7 kap. 28a § miljöbalken.

Kungörelse

Beslutet kungörs på det sätt som gäller för författningar i allmänhet. Beslutet delges sakägarna enligt sändlista med delgivningskvitto.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft omedelbart, även om beslutet överklagas.

Överklagan

Beslutet kan överklagas till Regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 5 (formulär 6).

Beslutande

Beslut i detta ärende har fattats av länsråd Inger Eriksson.

I den slutliga handläggningen deltog även jurist Sven Ångquist, antikvarie Sigrid Tuvall, samhällsplanerare Frida Ryhag, miljöskyddshandläggare Håkan Danielsson, funktions-samordnare Jemt Anna Eriksson och naturskyddshandläggare Lennart Bratt, den sistnämnde föredragande.

Inger Eriksson

Lennart Bratt

Bilagor:

Bilaga 1	Översiktskarta
Bilaga 2	Beslutskarta
Bilaga 3	Skötsel- och anläggningskarta
Bilaga 4	Skötselplan
Bilaga 5	Överklagningsformulär (markägare och sakägare)

Sändlista: (markägare och sakägare)

Tjern Inga Wall, Grindvägen 6, 790 90 SÄRNA

Elin Tjern, Sågudden, 790 90 SÄRNA

Mörkrets jaktlag, Sune Jensen, Smultronstigen 2, 790 91 IDRE

Silsjöns jaktlag, Erik Ström, Heavägen 31, 790 90 SÄRNA

Särna-Idre Älgskötselområde, att. Thomas Eriksson, Särnavägen 17, 790 90 SÄRNA

Särna-Idre Fiskevårdsområdesförening, Evert Spånberg, Sundvägen 32, 790 90 SÄRNA

Skogsstyrelsen Norra Dalarna, Tallvägen 2, 792 52 MORA

Naturvårdsverket, 106 48 STOCKHOLM

Trafikverket, Ärendemottagningen, Box 810, 781 28 BORLÄNGE

Havs- och vattenmyndigheten, Box 11 930, 404 39 GÖTEBORG

Kopia för kännedom till:

Älvdalens kommun, Box 100, 796 22 ÄLVDALEN

Särna-Idre Besparingsskog, Box 65, 796 22 ÄLVDALEN

Fortum Distribution AB, Skickas som e-post.

Särna Fornminnesförening, Näsvägen 32, 790 90 SÄRNA

Sveriges Geologiska Undersökning, Box 670, 751 28 Uppsala (Skickas som e-post till sgu@sgu.se, inklusive shapefil)

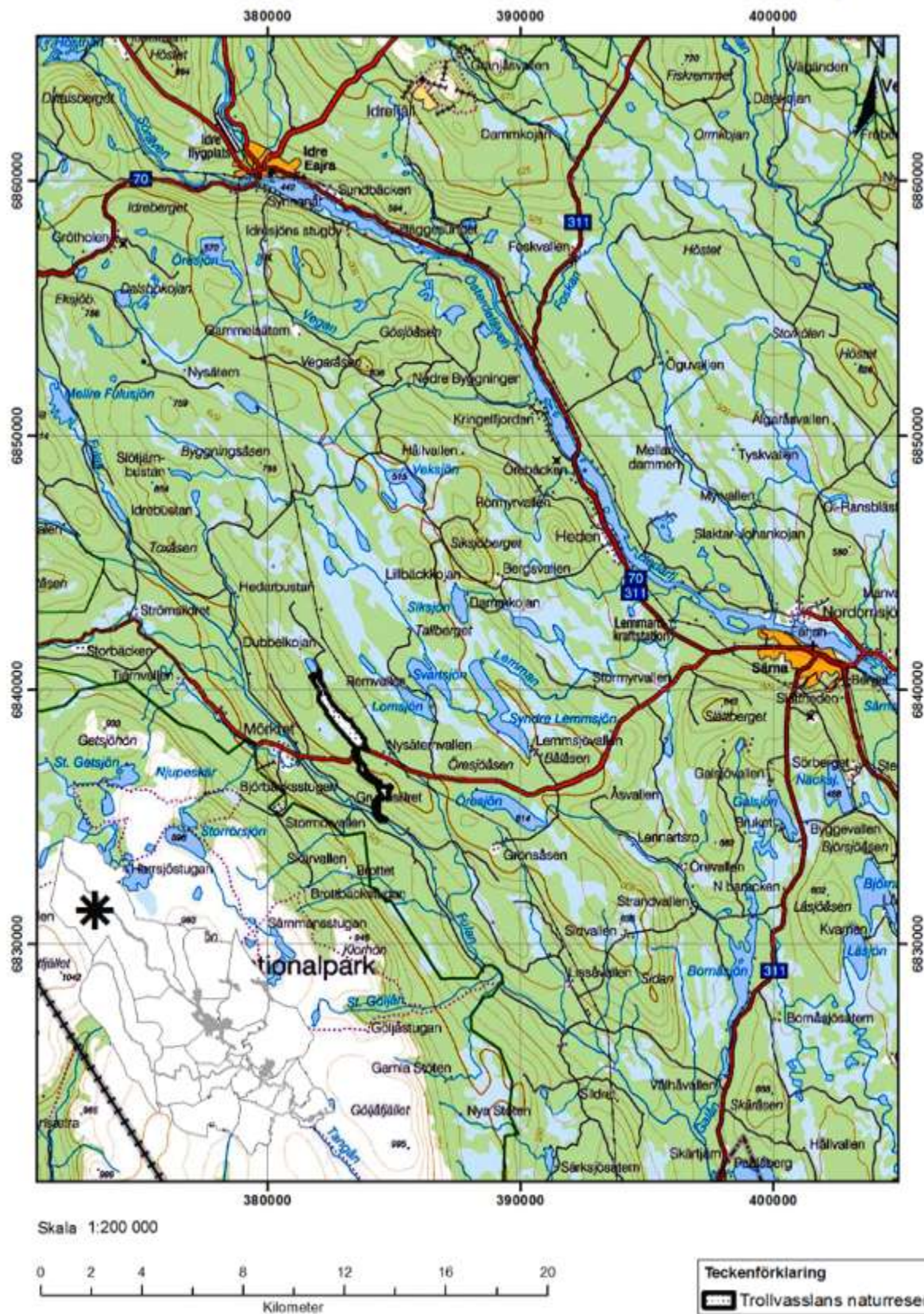
Naturskyddsföreningen i Älvdalen, att. Jimmy Skord, Elg-Larsvägen 1, 796 91 ÄLVDALEN

Dalarnas Jaktvårdsförbund, Krontallsvägen 10, 791 55 FALUN

Särna-Idre sockenförening, att Leo Persson, Hållbovallen 406, 796 99 ÄLVDALEN

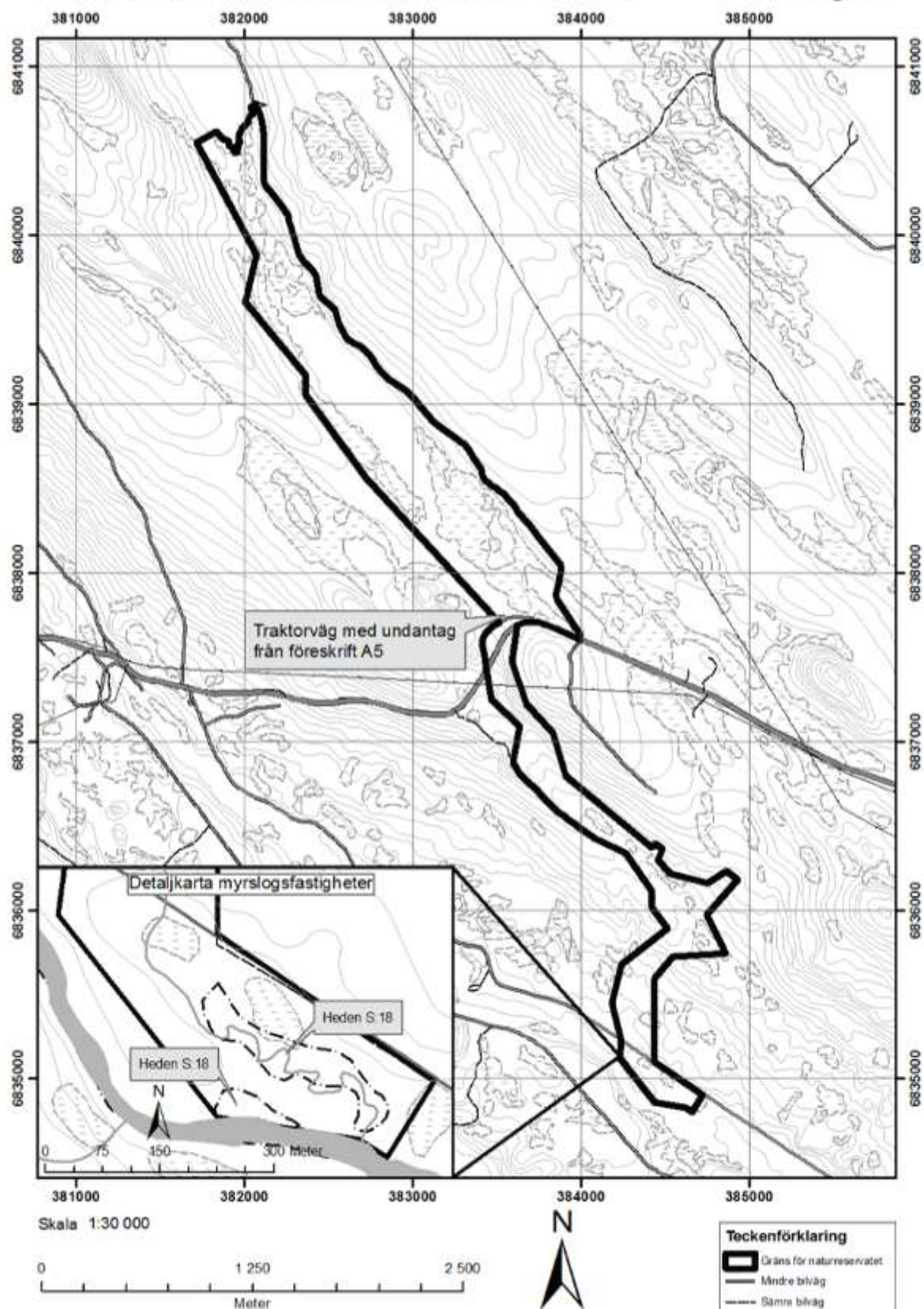
Översiktskarta Trollvasslans naturreservat

Bilaga 1

Beslutskarta Trollvasslans naturreservat

Bilaga 2

Skötsel och anläggningar, Trollvasslans naturreservat Bilaga 3

